

DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA ORAZ INNOWACYJNA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW WIEJSKICH Z WARMII I MAZUR

Marcin Ratajczak

Katedra Ekonomiki Edukacji, Komunikowania i Doradztwa Szkoły Głównej Gospodarstwa
Wiejskiego w Warszawie
Kierownik: dr hab. Krystyna Krzyżanowska, prof. SGGW

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, obszary wiejskie, inwestycje, innowacje
Key words: small and medium enterprises, rural areas, investments, innovation

S y n o p s i s. Przedstawiono zagadnienia związane z działalnością inwestycyjną oraz innowacyjną małych i średnich przedsiębiorstw wiejskich z Warmii i Mazur w latach 2005-2007, ustalono priorytety inwestycyjne w badanych firmach, źródła finansowania oraz aktywność innowacyjną, a także podstawowe bariery we wprowadzaniu innowacji. Określono także statystyczną zależność pomiędzy sekcją gospodarki a wprowadzaniem nowych produktów i usług. Wyniki badań wyraźnie wskazują potrzebę wypracowania oferty w lepszy sposób zaspokajającej potrzeby inwestycyjne i innowacyjne firm wiejskich, przede wszystkim przez wspieranie regionalnych funduszy poręczeniowych oraz zwiększenie podaży kredytów dla potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw.

WPROWADZENIE

Pojęcie przedsiębiorczości stało się bardzo popularne w ostatnich kilkunastu latach, zarówno w literaturze naukowej, jak i języku potocznym. Problematyka dotycząca przedsiębiorczości jest przedmiotem badań prowadzonych w wielu ośrodkach naukowych i podejmowana w ramach wielu takich dyscyplin naukowych, jak: ekonomia, zarządzanie, socjologia czy psychologia. Dyscypliny te, z uwagi na swoje zainteresowania, podejmują jej aspekty ekonomiczne, społeczne, osobowościowe czy edukacyjne. Jednak w większości podejść do tego zagadnienia, a szczególnie w znaczeniu mikroekonomicznym, przedsiębiorczość łączona jest z działalnością gospodarczą oraz z korzyściami ekonomicznymi, osiąganymi przez podmioty, które działają na rynku lokalnym, regionalnym albo w całej gospodarce [Sikorska-Wolak 2008]. W ujęciu makroekonomicznym natomiast przedsiębiorczość rozumiana jest jako główny czynnik rozwoju gospodarczego, co podkreślał już na początku ubiegłego stulecia Joseph Schumpeter [1960, s. 89], pokazując zgodność pomiędzy makroekonomiczną teorią rozwoju gospodarczego a mikroekonomiczną koncepcją indywidualnego przedsiębiorcy i innowatora [Schumpeter 1960].

Małe i średnie przedsiębiorstwa wpływają bardzo korzystnie na dynamikę rozwoju gospodarczego, ponieważ pozwalają zmniejszać bezrobocie oraz ożywiają gospodarkę lokalną. Charakteryzują się prostą strukturą organizacyjną, a ich właściciele potrafią umiejętnie dopasować się do zmiennych warunków rynkowych i szybko podejmować korzystne decyzje. Do podstawowych wskaźników obrazujących wkład małych i średnich podmiotów gospodarczych w rozwój ekonomiczno-społeczny kraju należy duży udział tych przedsiębiorstw w wytwarzaniu produktu krajowego brutto, udział w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych i aktywnych oraz wielkość przychodów, a także zatrudnienia w tych przedsiębiorstwach [Woś 1996].

Przemiany ustrojowe, które od wielu lat dokonują się w Polsce, przyniosły określone konsekwencje dla rolnictwa i obszarów wiejskich. Najważniejsze z nich to spadek dochodowości gospodarstw, bezrobocie strukturalne oraz bieda. Pogłębiło to dysproporcje w poziomie życia między miastem a wsią. Problemy rozwoju obszarów wiejskich w Polsce są przedmiotem dyskusji od wielu lat i wpływają na poszukiwanie nowych strategii rozwoju wsi. Coraz częściej badacze stwierdzają, że sposobem na wyjście z kryzysu wsi jest odejście od monofunkcyjności i wprowadzanie funkcji pozarolniczych w gospodarce wiejskiej.

Znaczenie obszarów wiejskich w Polsce jest bardziej istotne niż w innych krajach europejskich. Wieś w naszym kraju jest miejscem zamieszkania dla prawie 40% polskiego społeczeństwa, dla ponad 30% stanowi główne źródło utrzymania, a dla 1/4 jest to miejsce zatrudnienia [Kłodziński 1999]. W związku z tym istnieje duża potrzeba kreowania przedsiębiorczości w środowisku wiejskim oraz szukania możliwości zatrudnienia i zwiększenia dochodów ludności wiejskiej. Powinno to się odbywać przede wszystkim przez rozwój infrastruktury obszarów wiejskich i wykorzystanie zasobów wytwórczych w tych regionach [Makarski 1999].

Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich jest koniecznością. Przyczynia się do zwiększania zatrudnienia i uzyskiwania dochodu dla rozpoczynającego takie przedsięwzięcie i członków jego rodziny, a także wszystkich mieszkańców wsi. Dlatego rozwój pozarolniczych form aktywności gospodarczej jest szansą, zarówno dla osób je rozpoczynających, jak i dla całych środowisk wiejskich. Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich zmierza przede wszystkim do tworzenia nowych stanowisk pracy oraz pozyskiwania dodatkowych dochodów. Jest to obecnie jedyna szansa poprawy sytuacji materialnej mieszkańców wsi.

Rozwój małych i średnich firm wiejskich ma ogromne znaczenie w procesie wyrównywania dysproporcji między miastem a wsią. Rozwijanie przedsiębiorczości dotyczy wszystkich działów produkcyjnych i jest szansą na wyjście z zapaści produkcyjno-ekonomicznej na wsi [Kawa 2004]. Ze względu na to, że obszary wiejskie w Polsce charakteryzują się dużym rozdrobnieniem działalności gospodarczej, głównym elementem przedsiębiorczości są właśnie małe i średnie podmioty gospodarcze. Wzrost liczby tych podmiotów na wsi może być także istotnym czynnikiem oddziałującym pozytywnie na przeludnienie agrarne, poprzez wzrost liczby pracujących poza rolnictwem.

Na obszarach wiejskich mała i średnia przedsiębiorczość jest czynnikiem aktywizującym ich rozwój, umożliwiającym ich wielofunkcyjność oraz przyczyniającym się do ograniczenia wielu niekorzystnych zjawisk, takich jak: duża skala bezrobocia jawnego i ukrytego, słaba sytuacja finansowa rodzin rolniczych, niewielki stopień zaawansowania pozarolniczych funkcji wsi oraz rosnąca migracja młodych ludzi do miast. Takie niekorzystne zjawiska występują w największym nasileniu na obszarach wiejskich położonych peryferyjnie, zwłaszcza na północno-wschodnich terenach Polski. Rozwój przedsiębiorczości jest dla tych obszarów szansą ożywienia społeczno-gospodarczego poprzez dywersyfikację gospodarstw rolnych oraz wielofunkcyjny rozwój tych terenów [Sikorska-Wolak 2008].

Celem opracowania jest określenie działalności inwestycyjnej oraz innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorców z obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI

Badania przeprowadzone w 2008 roku metodą ankietową za pomocą kwestionariusza obejmowały 186 małych (10-49 pracowników) i średnich (50-249) przedsiębiorstw prowadzących działalność pozarolniczą na obszarach wiejskich Warmii i Mazur.

W badanej próbie przeważały małe przedsiębiorstwa (stanowiły 76%), a firmy średnie stanowiły 24%. Prawie 43% ankietowanych firm zlokalizowanych było na obszarach wiejskich podregionu elbląskiego, 38% w podregionie olsztyńskim oraz około 19% w podregionie ełckim. Około 74% badanych podmiotów miało stabilną pozycję na rynku, ponieważ działało już kilkanaście lat (przed 1989 rokiem powstała co piąta firma, a w latach 1990-1999 ponad połowa badanych przedsiębiorstw). W okresie przed akcesją Polski do struktur Unii Europejskiej (UE), czyli latach 2000-2004, zostało utworzonych 20% badanych firm, a po wejściu naszego kraju do UE utworzono zaledwie 11 podmiotów (5,9% badanej populacji).

Wśród ankietowanych przedsiębiorców występowało wyraźne zróżnicowanie właścicieli firm w odniesieniu do ich wieku. Ponad połowa ankietowanych miała 46 lat i więcej (odpowiednio udział przedsiębiorców w wieku 46-55 lat stanowił 38%, a powyżej 56 lat około 13% badanych właścicieli). Co trzeci przedsiębiorca znajdował się w przedziale wiekowym 30-45 lat (60 jednostek gospodarczych), a udział najmłodszych właścicieli, w wieku do 30 lat, stanowił około 17% całej badanej populacji. Mężczyźni byli właścicielami 54% badanych podmiotów, a kobiety 46%. Korzystnie prezentowała się struktura właścicieli badanych firm według ich wykształcenia, co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Wykształcenie właścicieli przedsiębiorstw w zależności od płci i wieku [%]

Wykształcenie	Ogółem	Płeć		Wiek			
		kobieta	mężczyzna	do 30 lat	30-45 lat	46-55 lat	powyżej 55 lat
Wyższe	43,0	52,5	47,5	26,3	28,8	32,5	12,4
Średnie	47,0	45,5	54,5	10,2	34,1	42,0	13,7
Zasadnicze	10,0	11,1	88,9	5,6	38,9	44,4	11,1

Źródło: badania własne.

Zarządzający 43% firm legitymowali się wykształceniem wyższym, co jest pozytywnym zjawiskiem, jeśli chodzi o prowadzenie działalności na obszarach wiejskich (biorąc pod uwagę migracje osób wykształconych ze wsi do miast). Jeśli chodzi o płeć, to nie było w grupie przedsiębiorców z wyższym wykształceniem wyraźnego zróżnicowania – występowała nieznaczna przewaga kobiet z tym poziomem wykształcenia. Natomiast wykształcenie wyższe mieli głównie właściciele w przedziale wieku 30-55 lat (ponad 60%). Co czwarty zarządzający z wykształceniem wyższym miał do 30 lat.

Prawie połowa ankietowanych legitymowała się wykształceniem średnim. Nieznaczna przewagę mieli w tej grupie mężczyźni, a przedział wiekowy zdominowany był przez zarządzających w wieku 46-55 lat. Pozostali właściciele firm mieli jedynie wykształcenie zasadnicze (około 10% badanej populacji); ponadto w tej grupie występowała duża dominacja mężczyzn w wieku 30-55 lat (ponad 83%).

Struktura badanych przedsiębiorców według sekcji prowadzonej działalność gospodarczą przedstawiała się następująco:

- handel i naprawy – 34,4%,
- przetwórstwo przemysłowe – 26,3%,

- budownictwo – 20,4%,
- transport – 12,4%,
- hotele i restauracje – 6,5%.

Ponad 1/3 ankietowanych prowadziła działalność w sekcji handlowej, co jest charakterystyczne także dla wszystkich małych i średnich podmiotów w skali kraju. Natomiast znacznie większy udział stanowili przedsiębiorcy zajmujący się przetwórstwem przemysłowym i budownictwem (odpowiednio co czwarty oraz co piąty ankietowany), co wynikało z częstego lokalizowania takich podmiotów na obszarach wiejskich w pobliżu dużych miast. Pozostałe sekcje, transport oraz hotele i restauracje, stanowiły około 19% struktury badanych podmiotów. Trzeba zwrócić uwagę na to, że na obszarach wiejskich prawie nie występowały podmioty z sekcji obsługi nieruchomości i firm.

Interesująca jest również struktura badanych podmiotów gospodarczych według formy prawnej, w której funkcjonowały, a mianowicie:

- osoba fizyczna – 36,0%,
- spółka cywilna – 9,1%,
- spółka jawna – 14,5%,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – 37%,
- spółka akcyjna – 1,1%.

Najwięcej badanych podmiotów wiejskich (ponad 70%) funkcjonowało jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Te dwie formy prawne wyraźnie zdominowały badaną populację i były także najbardziej popularne w skali całego kraju. W pozostałych przypadkach ankietowane przedsiębiorstwa funkcjonowały jako spółki jawne, co dziesiąte – jako spółki cywilne; 2 przedsiębiorstwa były zarejestrowane jako spółki akcyjne.

DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA ORAZ INNOWACYJNA BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTW WIEJSKICH Z WARMII I MAZUR

Analiza priorytetów inwestycyjnych w badanych małych i średnich przedsiębiorstwach z obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego na najbliższe dwa lata wskazała, że podstawowe znaczenie miała modernizacja produkcji poprzez inwestowanie w maszyny i urządzenia (prawie 60% odpowiedzi). Szczegółowo udział odpowiedzi przedsiębiorców dotyczących priorytetów inwestycyjnych na najbliższe dwa lata przedstawiał się następująco:

- inwestowanie w maszyny i urządzenia – 59,7%,
- wejście na nowe rynki w kraju – 33,3%,
- rozwój nowego produktu lub technologii – 29,1%,
- pozyskanie partnerów w interesach – 20,9%,
- rozwój eksportu – 10,2%,
- nie planuje się żadnych zmian – 7,5%,
- poszukiwanie inwestora strategicznego – 6,9%,
- zwiększenie zatrudnienia personelu – 0,5%.

Co trzecie badane przedsiębiorstwo (głównie średnie) chciało w najbliższym czasie wejść na nowe rynki w kraju oraz wprowadzić nowy produkt lub rozwinąć nową technologię do dotychczas realizowanej działalności. Co piąta badana firma (przede wszystkim mała) miała w planach inwestycyjnych pozyskanie partnerów w interesach, a prawie 8% ankietowanych nie planowało żadnych zmian w dwóch najbliższych latach działalności. Za ledwie co dziesiąte badane przedsiębiorstwo chciało w najbliższych latach rozwinąć swoją działal-

ność eksportową, co może niekorzystnie wpłynąć na pozycję konkurencyjną tych podmiotów na rynku europejskim. Była także grupa małych podmiotów, które miały trudną sytuację rynkową i dlatego ich priorytetem na najbliższe lata było znalezienie inwestora strategicznego (około 7% całej populacji).

Badane przedsiębiorstwa prezentowały typową dla małych i średnich podmiotów strukturę źródeł finansowania inwestycji, opartą w decydującej mierze na środkach własnych stanowiących 68% pokrycia przeprowadzanych inwestycji. Udział kredytów i leasingu jako źródeł finansowania inwestycji stanowił 19% (przeważały w małych podmiotach), zaś środki pozyskane z funduszy UE – około 9% (przewaga średnich firm). Pozostałe źródła finansowania inwestycji wskazane przez badanych przedsiębiorców to fundusze pożyczkowe (3,5% odpowiedzi) oraz środki publiczno-krajowe (0,5%, czyli tylko jedna firma).

W badanych przedsiębiorstwach aktywność innowacyjną można określić jako średnią, biorąc za miarę innowacyjności fakt wprowadzenia do praktyki gospodarczej jakiegokolwiek rozwiązania, nawet tylko nowego dla samej firmy w latach 2005-2007. Około 39% badanych podmiotów wykazało wprowadzenie zmian w produktach lub usługach, czyli 3/5 ankietowanych w latach 2005-2007 nie wprowadziło żadnych zmian, co jest niepokojące w związku z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej i zwiększeniem konkurencyjności na rynku. Badane podmioty bardziej ceniły sobie nowości rynkowe, takie jak poprawa jakości, wzornictwa czy opakowania niż oryginalne nowe produkty, które dawać im mogły przewagę na rynku.

Badane przedsiębiorstwa wypadają słabiej pod względem nowoczesności wprowadzonych rozwiązań, mierzonej stopniem nowości technicznej i użytkowej wyrobów, technologii oraz materiałów stosowanych w tych firmach. W ocenie przedsiębiorców, wprowadzone nowe produkty lub usługi w latach 2005-2007 były nowością:

- wyłącznie dla firmy - 30,1% ankietowanych,
- na rynku lokalnym (powiatu) – 24,6%
- w skali regionalnej (wojewódzkiej) – 17,8%,
- w skali krajowej – 19,2%,
- w skali międzynarodowej – 9,3%.

Łącznie udział nowości w skali przedsiębiorstwa, lokalnej i regionalnej stanowił 72,5% wszystkich wprowadzonych innowacji. W ponad 19% badanych firm wprowadzane produkty i usługi były nowościami w skali krajowej (dominacja średnich firm), a z całej populacji, która takie nowości wprowadziła w latach 2005-2007, tylko dla 8 podmiotów była to nowość w skali zagranicznej, czyli na rynku europejskim (wyłącznie średnie przedsiębiorstwa).

Wprowadzane w badanych firmach innowacje napotykały na szereg barier utrudniających ich sprawną i efektywną realizację (tab. 2.).

Do głównych barier utrudniających rozwój działalności innowacyjnej ponad połowa badanych przedsiębiorstw zaliczyła brak środków finansowych (głównie małe firmy) oraz ryzyko niepowodzenia. Prawie 40% ankietowanych zwracało także uwagę na słabą bazę techniczną (przewaga małych podmiotów), małą liczbę specjalistów w regionie oferujących wsparcie w tym zakresie oraz brak informacji na temat nowości (większość wskazań średnich firm). Co czwarte przedsiębiorstwo wskazywało na brak innowacyjnych kontaktów, a około 15% na słabą znajomość rynku, która uniemożliwiała im rozwój innowacyjności.

W działalności innowacyjnej badanych przedsiębiorstw istotną rolę odgrywał także sektor badań i rozwoju (B+R), czyli szkoły wyższe, placówki Polskiej Akademii Nauk, resortowe instytuty i zakłady B+R, działy badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego. Ankietowani przedsiębiorcy zostali poproszeni o określenie głównych przeszkód we współpracy z jednostkami B+R. W zakresie opracowywania i wprowa-

dziania nowych produktów lub usług główne trudności we współpracy badanych firm z sektorem B+R dotyczyły:

- braku informacji o funkcjonowaniu i ofercie B+R w regionie (59,7% wskazań),
- wysokich kosztów współpracy (44,1%),
- niechęci instytucji do podejmowania współpracy (34,4%),
- zbyt małej liczby instytucji B+R w regionie (32,8%),
- braku korzyści z takiej współpracy (27,9%).

Utrudnienia wynikały zatem z niedostatecznej współpracy z instytucjami wsparcia i władzami regionalnymi, a dotyczyły przede wszystkim wsparcia finansowego, pozwalającego zmniejszyć koszty współpracy oraz zbudować systemy informacji i promocji.

Przeprowadzono analizę mającą na celu określenie statystycznej niezależności pomiędzy sekcją działalności (PKD) a wprowadzeniem nowych produktów lub usług przez badanych przedsiębiorców (tab. 3.).

Przeprowadzony test niezależności χ^2 wykazał, że badane zmienne nie są wzajemnie niezależne, czyli wprowadzenie nowych produktów (usług) w latach 2005-2007 zależało od rodzaju prowadzonej działalności przez badanych przedsiębiorców. Nowe produkty lub usługi w analizowanym okresie najczęściej wprowadzały małe i średnie podmioty gospodarcze z sekcji przemysłowej oraz handlowej. Natomiast najrzadziej nowe rozwiązania wprowadzali przedsiębiorcy działający w branży budowlanej oraz hotele i restauracje. Wszystkie obliczone współczynniki pokazują, że siła tej zależności była stosunkowo duża.

Tabela 3. Określenie statystycznej niezależności pomiędzy sekcją działalności (PKD) a wprowadzeniem nowych produktów (usług) przez badanych przedsiębiorców

TEST NIEZALEŻNOŚCI χ^2	
Hipotezy:	
H ₀ : [badane zmienne są wzajemnie niezależne]	
H ₁ : [badane zmienne nie są wzajemnie niezależne]	
$\chi^2 = 11,29 > \chi^2_{\alpha} = 9,49$ zatem odrzucamy hipotezę H ₀ na rzecz H ₁ przy $\alpha = 0,05$	
Współczynnik zbieżności T Czuprowa	Txy = 0,25
Współczynnik kontyngencji C Pearsona - zwykły	Cxy = 0,42
Współczynnik kontyngencji C Pearsona - skorygowany	skorCxy = 0,53
Zmienna X: sekcja działalności (PKD)	
Zmienna Y: wprowadzenie nowych produktów (usług) w latach 2005-2007	

Źródło: badania własne.

PODSUMOWANIE

Podstawowym priorytetem inwestycyjnym badanych podmiotów wiejskich była modernizacja produkcji poprzez inwestowanie w maszyny i urządzenia, a głównym źródłem finansowania inwestycji – środki własne. Aktywność innowacyjną można było określić

Tabela 2. Podstawowe bariery we wprowadzaniu innowacji wskazane przez badanych przedsiębiorców

Rodzaj bariery	Udział odpowiedzi [%]
brak środków finansowych	57,5
ryzyko niepowodzenia	52,2
słaba baza techniczna	39,2
mała liczba specjalistów w regionie	35,5
brak informacji na temat nowości	30,1
brak innowacyjnych kontaktów	25,2
słaba znajomość rynku	14,5
brak wykwalifikowanego personelu	7,4

Źródło: badania własne.

jako średnią, ponieważ tylko 39% ankietowanych przedsiębiorstw wykazało wprowadzenie zmian w produktach lub usługach w latach 2005-2007, co należy uznać za zjawisko niepokojące w związku z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej i zwiększeniem konkurencyjności na rynku. Główne trudności we wprowadzaniu innowacji wskazane przez badane podmioty wiejskie to brak środków finansowych, ryzyko niepowodzenia oraz brak informacji o funkcjonowaniu i ofercie jednostek B+R w regionie.

Wyniki badań wyraźnie wskazują potrzebę wypracowania oferty w lepszy sposób zaspokajającej potrzeby inwestycyjne i innowacyjne firm wiejskich, przede wszystkim poprzez wspieranie regionalnych funduszy poręczeniowych oraz zwiększenie podaży kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw. Pożądanym jest także rozwój działań związanych z dywersyfikowaniem źródeł informacji przez tworzenie baz danych o regionalnych jednostkach B+R i instytucjach wsparcia oraz narzędziach dostępu, czyli promowania wykorzystywania internetu jako skutecznego narzędzia usprawniającego przepływ i pozyskanie informacji na konkretny temat.

LITERATURA

- Brodziński Z., Marks R. 1999: *Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju wiejskich obszarów problemowych oraz małych i średnich miast dotkniętych bezrobociem strukturalnym*, [w:] *Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich*, Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich UWM w Olsztynie, Olsztyn.
- Kawa M. 2004: *Grupy producentów rolnych jako forma przedsiębiorczości zespołowej*, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów.
- Kłodziński M. 1999: *Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich*, IRWiR PAN, Warszawa.
- Makarski S. 1999: *Teoria i praktyka przedsiębiorczości w agrobiznesie*, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn.
- Schumpeter J. 1960: *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa.
- Sikorska-Wolak I. 2008: *Wieloaspektowość przedsiębiorczości i jej postrzeganie przez mieszkańców wsi*, [w:] *Doradztwo w działalności przedsiębiorczej*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Woś A. 1996: *Mikroekonomia*, Key Text, Warszawa.

Marcin Ratajczak

INVESTMENT ACTIVITIES AND INNOVATIVE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED RURAL ENTERPRISES FROM WARMIA AND MAZURY

Summary

The paper presents issues related to investment activity and an innovative small and medium-sized enterprises in rural areas of Warmia and Mazury region. Efforts have been issues regarding investment priorities in the surveyed companies, funding sources, innovation activity and identifies the fundamental barrier to innovate analyzed by the operators. Also identified a statistical relationship between the section of the economy and the introduction of new products and services. Used their own studies covering the period 2005-2007. The above results clearly show the need to find a better offer meet the investment needs of rural and innovative companies, primarily through support for regional guarantee funds, and increasing the supply of credit for small and medium-sized enterprises.

Adres do korespondencji:

dr Marcin Ratajczak

Katedra Ekonomiki Edukacji, Komunikowania i Doradztwa
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa
tel. (22) 593 41 82, e-mail: marcin_ratajczak@sggw.pl